

Πρόταση Διδακτικού Σεναρίου

Τίτλος

Σα βγεις στον πηγαιμό για τον Καβάφη. Διδάσκοντας Καβάφη μέσα από τις παρωδίες του.

Ηλικία μαθητών

14-15 χρονών (Γ' Γυμνασίου)

Συγγραφέας

Ανδρέας Γαλανός

Περίληψη

Περιγραφή	<p>Η διδακτική αυτή πρόταση επιχειρεί να αποτελέσει μια πρώτη γνωριμία των παιδιών τόσο με τον ποιητικό κόσμο του Καβάφη όσο και με τους τρόπους της παρωδίας. Στην πρώτη φάση οι μαθητές εισάγονται στο χώρο της παρωδίας μέσω της ζωγραφικής. Αναζητούν παρωδίες γνωστών πινάκων και πειραματίζονται και οι ίδιοι σε αντίστοιχη κατεύθυνση. Στη Β' φάση περνάμε στο χώρο της λογοτεχνίας και, συγκεκριμένα, της ποίησης του Καβάφη. Η τάξη χωρίζεται σε ομάδες και σε κάθε ομάδα δίνονται δύο παρωδίες ενός καβαφικού ποιήματος. Στη συνέχεια, προβλέπεται μια σειρά από δραστηριότητες με σκοπό τον εντοπισμό του παρωδούμενου προτύπου και την παρατήρηση των ομοιοτήτων και των διαφορών ανάμεσά τους. Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες, οι μαθητές αναγνωρίζουν χαρακτηριστικά της καβαφικής ποιητικής και εξοικειώνονται με τις τεχνικές της παρωδίας. Στη τελευταία φάση επιχειρούν και οι ίδιοι να συντάξουν τις δικές τους παρωδίες. Η πρόταση αυτή αποτελεί συνοπτική εκδοχή ενός εκτενέστερου σεναρίου που συντάχθηκε και εφαρμόστηκε στην τάξη στο πλαίσιο της πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε Τ.Π.Ε. και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση», που υλοποιήθηκε από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και το Ελληνικό Δημόσιο (ΕΣΠΑ 2007-2013). Το πρωτότυπο σενάριο βρίσκεται αναρτημένο στην πλατφόρμα Πρωτέας του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.</p>
Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές	Νεοελληνική Λογοτεχνία
Γενικός σκοπός	Να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με την παρωδία ως ένα πολύ συγκεκριμένο είδος διακειμενικότητας και να γνωρίσουν κάποιες από τις τεχνικές και τους τρόπους της.

Επιμέρους στόχοι	<ul style="list-style-type: none"> • Να εξοικειωθούν οι μαθητές με θέματα και ιδιαιτερότητες της ποίησης του Καβάφη • Να επιχειρήσουν να δημιουργήσουν τις δικές τους παρωδίες • Να είναι σε θέση παρατηρούν προσεκτικά και να συγκρίνουν 2 κείμενα προκειμένου να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές
Εκτιμώμενη διάρκεια	5-6 διδακτικές ώρες
Εκπαιδευτικά λογισμικά και ΤΠΕ που αξιοποιούνται	<p>Λογισμικά επεξεργασίας εικόνων</p> <p>Εργαλεία web 2.0:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ padlet ○ συνεργατικό έγγραφο google doc <p>Ψηφιακές πηγές:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής, Αντίστροφο Λεξικό ○ το περιβάλλον Ανεμόσκαλα από τις Ψηφίδες του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας ○ σώματα κειμένων της Πύλης για την ελληνική γλώσσα
Υλικοτεχνική υποδομή	<p>Η υλοποίηση της πρότασης προϋποθέτει πρόσβαση σε εργαστήριο Η/Υ με λειτουργικούς σταθμούς εργασίας τόσους όσες και οι ομάδες στις οποίες χωρίζεται η τάξη. Προϋποθέτει πρόσβαση στο διαδίκτυο και σε λογισμικά επεξεργασίας εικόνων.</p> <p>Όσον αφορά τις πρότερες γνώσεις και δεξιότητες που προϋποτίθενται, καλό θα ήταν οι μαθητές/-τριες να είναι εξοικειωμένοι/-ες με κάποιο πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου (Word) και να γνωρίζουν να δημιουργούν σε ένα κείμενο υπερσυνδέσμους, καθώς και να είναι εξοικειωμένοι με κάποιο πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνων (για παράδειγμα το πρόγραμμα ζωγραφικής των Windows).</p>
Προτεινόμενη εκπαιδευτική μέθοδος	<p>Μέσω της εργασίας σε ομάδες επιδιώκεται η ανάπτυξη της δεξιότητας συνεργασίας των μαθητών με σκοπό την επίτευξη ενός στόχου. Προτείνεται ο χωρισμός σε τετραμελείς ομάδες, ανάλογα και με το συνολικό αριθμό μαθητών/μαθητριών του τμήματος. Οι ομάδες καλό είναι να είναι κατά το δυνατό ανομοιογενείς (ως προς το φύλο, τις ψηφιακές δεξιότητες κτλ.). Είναι χρήσιμο να ενθαρρύνουμε τις ομάδες να καταναείμουν αρμοδιότητες μεταξύ των μελών. Για παράδειγμα, κάποιος μπορεί να καταγράφει τα συμπεράσματα της ομαδικής συζήτησης, άλλος να κάνει την αναζήτηση στο διαδίκτυο και άλλος να γράφει στον επεξεργαστή κειμένου. Η αποφυγή της κατά μέτωπο διδασκαλίας και της συμβατικής παρουσίασης από μέρους του εκπαιδευτικού των χαρακτηριστικών της παρωδίας και της καβαφικής ποίησης, έχει στόχο να καλλιεργήσει μια στάση αυτενέργειας στους μαθητές και να τους εξοικειώσει με έναν τρόπο αναζήτησης και παραγωγής της γνώσης μέσω μιας διερευνητικής διαδικασίας στην οποία οι ίδιοι εμπλέκονται ενεργά. Η επιλογή να μη δοθούν εξαρχής στους μαθητές τα παρωδούμενα πρότυπα, αλλά να τα ανακαλύψουν οι ίδιοι, στοχεύει στην καλλιέργεια της συγκριτικής παρατήρησης και της δεξιότητας αναζήτησης διακειμενικών στοιχείων σε ένα κείμενο και προσθέτει ένα παιγνιώδες στοιχείο στη διδασκαλία. Τέλος, η σύνθεση παρωδιών από μέρους τους</p>

<p>Δεξιότητες 21ου αιώνα</p>	<p>στοχεύει σε μια βιωματική εμπλοκή με το εργαστήρι του ποιητή, που επιλέγει να παρωδήσει το ποίημα ενός άλλου ποιητή.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Καινοτομία και Δημιουργικότητα: οι μαθητές δημιουργούν τις δικές τους παρωδίες, τόσο ενός πίνακα ζωγραφικής όσο και ενός καβαφικού ποιήματος • Επίλυση προβλημάτων -Λήψη αποφάσεων: οι μαθητές καλούνται να λύσουν έναν γρίφο, προσπαθώντας με τα κατάλληλα βήματα να εντοπίσουν το ποίημα του Καβάφη που παρωδεύεται στις δυο παρωδίες που τους δίνονται • Συνεργασία: η πρόταση προϋποθέτει τη συνεργασία των παιδιών στις περισσότερες από τις δραστηριότητες που προτείνονται
-------------------------------------	--

Ανάπτυξη σεναρίου διδασκαλίας – Δραστηριότητες

Δραστηριότητα	Διαδικασία	Χρόνος
<p>Δραστηριότητα #1: γνωρίζοντας την παρωδία (ολομέλεια)</p>	<p>Προτού ακόμα εξηγήσουμε στους μαθητές με τι θα ασχοληθούμε το επόμενο διάστημα, δείχνουμε ένα σύντομο βιντέακι-παρωδία κάποιας γνωστής ταινίας. Για τον σκοπό αυτό, καλό είναι να επιλέξουμε την παρωδία μιας ταινίας που να είναι ιδιαίτερα αναγνωρίσιμη για τους μαθητές μας (π.χ. Άρχοντας των Δαχτυλιδιών, Τιτανικός, Χάρι Πότερ). Στο διαδίκτυο υπάρχουν αρκετά βίντεο κατάλληλα για τον σκοπό αυτό. Στόχος είναι να κεντρίσουμε το ενδιαφέρον των παιδιών μέσα από κάτι οικείο, αναγνωρίσιμο και αστείο. Ζητάμε από τα παιδιά να μας πουν τι είναι αυτό που προκαλεί το γέλιο και μέσα από τη συζήτηση επικεντρώνουμε την προσοχή μας σε έννοιες όπως η μίμηση (ενός γνωστού προτύπου), η υπερβολή, η ανατροπή, η αφαίρεση και η προσθήκη στοιχείων.</p>	<p>20'</p>
<p>Δραστηριότητα #2: ορίζοντας την παρωδία (ατομική)</p>	<p>Στη συνέχεια, ανακοινώνουμε στην τάξη ότι θα ασχοληθούμε με την παρωδία και τους ζητάμε να αναζητήσουν στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής τη σημασία της λέξης παρωδία. Ζητάμε από τους μαθητές να γράψουν σε ένα χαρτί δυο προτάσεις στις οποίες θα χρησιμοποιήσουν τη λέξη παρωδία και με τις δυο σημασίες που θα εντοπίσουν στο σχετικό λήμμα. Προκειμένου να βοηθηθούν στην κατανόηση της έννοιας, τους προτρέπουμε να αναζητήσουν την ίδια λέξη στα σώματα κειμένων της Πύλης για την ελληνική γλώσσα και να διαβάσουν τα συμπραζόμενα μέσα στα οποία εμφανίζεται η λέξη.</p>	<p>25'</p>

<p>Δραστηριότητα #3: ζωγραφίζοντας την παρωδία (ομαδική)</p>	<p>Η τάξη χωρίζεται σε ομάδες. Κάθε ομάδα αναζητά σε μια μηχανή αναζήτησης εικόνων, όπως για παράδειγμα της Google, παρωδίες γνωστών πινάκων ζωγραφικής (εισάγοντας στο πεδίο αναζήτησης τη φράση «παρωδία ζωγραφική» εμφανίζεται πληθώρα σχετικών αποτελεσμάτων). Κάθε ομάδα επιλέγει μια παρωδία και αναζητά επίσης μια φωτογραφία του πρωτότυπου πίνακα που παρωδείται. Ζητάμε από τους μαθητές να παρατηρήσουν καλά τις διαφορές των δύο πινάκων και να εντοπίσουν τα στοιχεία του αρχικού πίνακα που τροποποιήθηκαν για να δημιουργηθεί η παρωδία. Στη συνέχεια, ζητάμε από κάθε ομάδα να ανοίξει τη φωτογραφία του πρωτότυπου πίνακα σε ένα πρόγραμμα επεξεργασίας εικόνων και να επιχειρήσουν να δημιουργήσουν μια δική τους παρωδία του πίνακα, παίζοντας με κάποιες από τις τεχνικές που συζητήθηκαν πριν (αλλαγή χρωμάτων, προσθαφαίρεση, μετακίνηση κλπ.) Οι πρωτότυποι πίνακες μαζί με τις παρωδίες τους συγκεντρώνονται σε έναν τοίχο που δημιουργείται με το εργαλείο padlet.</p>	<p>45'</p>
<p>Δραστηριότητα #4: αναζητώντας το παρωδούμενο πρότυπο (ομαδική)</p>	<p>Σε κάθε ομάδα δίνεται ένα έγγραφο Word στο οποίο περιέχονται δύο διαφορετικές παρωδίες του ίδιου καβαφικού ποιήματος (διαφορετικού για κάθε ομάδα). Οι μαθητές δεν γνωρίζουν ποιο είναι το ποίημα που παρωδείται και αυτό ακριβώς καλούνται να εντοπίσουν. Ο αστυνομικού τύπου γρίφος στοχεύει στο να κινητοποιήσει τους μαθητές μέσα από μια πρόκληση που θυμίζει παιχνίδι κρυμμένου θησαυρού. Συγκρίνοντας τους κοινούς στίχους και τις κοινές φράσεις των δύο ποιημάτων μπορούν εύκολα να κάνουν υποθέσεις για στίχους ή φράσεις που αναμένεται να υπάρχουν και στο καβαφικό πρότυπο. Στη συνέχεια μπορούν να οδηγηθούν στο εν λόγω ποίημα αναζητώντας κάποιες από τις κοινές λέξεις των 2 παρωδιών στον συμφραστικό πίνακα λέξεων του Καβάφη που υπάρχει στο περιβάλλον της Ανεμόσκαλας από τις Ψηφίδες του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας. Ζητάμε από τους μαθητές να συγκρίνουν το ποίημα του Καβάφη και τις παρωδίες που τους δόθηκαν ως προς τη γλώσσα, τη στιχουργία και το περιεχόμενο. Ο στόχος είναι διπλός: από τη μια να αναγνωρίσουν τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζεται η παρωδία το αρχικό κείμενο και από την άλλη να οδηγηθούν σε κάποιες πρώτες διαπιστώσεις για τις γλωσσικές, στιχουργικές και θεματικές ιδιαιτερότητες της καβαφικής ποιητικής. Καλό είναι η ομάδα να καταγράψει τα συμπεράσματά της σε ένα φύλλο χαρτί ή σε ένα έγγραφο word με τη μορφή σημειώσεων, καθώς θα τα χρειαστούν στην επόμενη δραστηριότητα.</p>	<p>45'</p>
<p>Δραστηριότητα #5: δημιουργώντας καβαφικές παρωδίες (ομαδική)</p>	<p>Η κάθε ομάδα αντιγράφει το ποίημα του Καβάφη που εντόπισε σε ένα συνεργατικό έγγραφο google doc. Χρωματίζει με κάποιο χρώμα γραμματοσειράς τους στίχους που είναι κοινί ανάμεσα στο ποίημα του Καβάφη και στις δύο παρωδίες που είχαν στα χέρια τους και στη συνέχεια σβήνει όσα κομμάτια του ποιήματος δεν είναι χρωματισμένα, δηλαδή όσα κομμάτια του κειμένου δεν απαντούσαν και στα ποιήματα-παρωδίες. Προκύπτει έτσι ένα</p>	<p>45'</p>

	κείμενο με κενά που μπορεί να λειτουργήσει ως σκελετός για να δημιουργήσουν πάνω του μια καινούρια παρωδία. Τους ζητείται να αξιοποιήσουν τις σημειώσεις που κράτησαν στην προηγούμενη φάση σχετικά με τις γλωσσικές και στιχουργικές ιδιαιτερότητες του Καβάφη.	
Δραστηριότητα παρουσίαση (ολομέλεια) #6:	Οι ομάδες διαβάζουν στην ολομέλεια το ποίημα-πρότυπο του Καβάφη που ανέλαβαν μαζί με την παρωδία του που δημιούργησαν και σχολιάζουν τα αποτελέσματα της δουλειάς τους. Ενδεχομένως, να υπάρξει και μια μικρή ψηφοφορία για την ανάδειξη της καλύτερης. Οι παρωδίες μαζί με τα πρωτότυπα ποιήματα αναρτώνται στον ίδιο τοίχο που χρησιμοποιήθηκε για τη δραστηριότητα #3. Το radlet αυτό μπορεί να δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου ή σε όποιο άλλο μέσο χρησιμοποιείται για τη δημοσιοποίηση των εργασιών των μαθητών.	45'

Αξιολόγηση

Προκρίνεται η αξιολόγηση της εργασίας κάθε ομάδας μέσα από τα παραγόμενα της κάθε δραστηριότητας, με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

Συνεργασία: Συμμετείχαν όλα τα μέλη στην υλοποίηση της δραστηριότητας; Οι αποφάσεις ήταν συλλογικές; Μοίρασαν τις αρμοδιότητες μεταξύ τους;

Πληρότητα παραδοτέων: Ολοκλήρωσε η ομάδα όλες τις δραστηριότητες; Τηρήθηκαν οι προθεσμίες;

Ποιότητα παραδοτέων: Ακολουθήθηκαν οι οδηγίες; Υπάρχει το στοιχείο της δημιουργικότητας στη δουλειά τους;

Σχόλια και παρατηρήσεις του συγγραφέα/εκπαιδευτικού

Συνολικά, όσες φορές έχω επιχειρήσει την εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου τα αποτελέσματα με εκπλήσσουν: οι μαθητές κινητοποιούνται πολύ περισσότερο από όσο σε ένα συμβατικό μάθημα και στο τέλος της εφαρμογής, η τάξη είναι εμφανώς πιο εξοικειωμένη με την έννοια της παρωδίας, ενώ έχει έρθει σε επαφή με μια σειρά από ποιήματα του Καβάφη. Ιδιαίτερη αναφορά αξίζει να γίνει στη συγγραφή παρωδίας από τους ίδιους τους μαθητές: ενώ στην αρχή συνήθως διαμαρτύρονται και θεωρούν ότι είναι κάτι δύσκολο, στο τέλος απολαμβάνουν ιδιαίτερα τη διαδικασία και εμπλέκονται με μεγάλο ενθουσιασμό, δημιουργώντας εξαιρετικά αποτελέσματα. Οι παρωδίες τους είναι ευφυείς και πολύ δημιουργικές. Προβλήματα προκύπτουν συχνά στη διαχείριση του χρόνου, καθώς κάποιες δραστηριότητες χρειάζεται να ολοκληρωθούν από το σπίτι. Το σενάριο -προσαρμοσμένο κατάλληλα- εφαρμόστηκε και εξ αποστάσεως, αξιοποιώντας το περιβάλλον της [η-τάξης](#), όπου και μπορείτε να βρείτε τη [συγκεκριμένη του εκδοχή](#).

Άδεια

Attribution-NonCommercial-ShareAlike International (CC BY-NC-SA 4.0)

Το έργο

Το έργο SRSP «ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ - ΦΑΣΗ 2» λαμβάνει χώρα στο διάστημα μεταξύ Σεπτεμβρίου 2019 και Οκτώβρη 2021 για το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.